

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELNIK HETENKENT EGYSZER:
szombaton és egyes rendki-
vüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlevéltár (városház,
földszint 7. sz. lde küldendők
a kéziratok.

KIADÓHIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat
irodája, lde küldendők
az előfizetési díjak és hírde-
tések.

KÖZIGAZGATÁSI, KOZMŰVELŐDÉSI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

A 12-ik órában.

Irta: **Fodor György,** Szatmár város levéltárnoka.

Az 1870-es évekig Magyarországon mind a közigazgatást, mind a törvénykezést, illetve igazságszolgáltatást a vármegyék és a szabad királyi városok látták el, szinte szoros kapcsolatban.

Nagy mező ez mindegyik.

Hosszas tapasztalás után végre belátták az ország ügyeit intéző faktorok, hogy nem jól van ez így. Mert az ország ügyeit ilyen keverékes módon nem lehet olyan eredménnyel vezetni, kifejteni olyaténképen, mint azt az ország közérdekei megkívánhatják és meg is kívánják.

Ez a meggyőződés teremtette meg az 1870. évi XLII. törvénycikket, ami a közigazgatást — mint önkormányzatot — elválasztván a törvénykezéstől, teljesen önállósította.

Ez a törvény 1872. év elején lett életbe lépve.

Ugyanezen évben lépett életbe az új törvénykezés — kir. törvényszékek és kir. járásbíróságok felállításával, melyeket az állam átvett a maga terhére.

Ez utóbbi minket ezuttal nem érdekelvén, rá vonatkozólag több mondanivalónk nincs, hanem csakis a közigazgatás ügyével foglalkozunk.

Az 1870. évi XLII. t.-c. nagyfontosságú jogokat adott a vármegyéknek és a törvényhatósági joggal felruházott városoknak és hatóságoknak. De nagy terheket is rótt rájuk. Mert nemcsak azt mondotta ki, hogy az önkormányzat és közigazgatás költségei fedezetéről gondoskodjanak: hanem azt is, hogy az állami közigazgatást közvetítsék. Szóval ez azt tette, hogy tartsák fenn magukat s e mellett szolgálják az államot is a saját pénzükön.

Ki ne látná be, hogy ez nem felelt meg az osztó igazságnak akkor, amikor a törvényhozás az adott jogokért ilyen magas árt szabott meg, ami a „do ut des“ elvét nagyon különös szinten tüntette fel! De hát ez akkor olyan kicsiségnek, olyan jelentéktelennek tünt fel, hogy az emberek szinte alig, vagy talán nem is vették észre. Az emberek lelkét egy nagy vívmány, az alkotmány visszaállításának magasztos eszméje töltötte be. Szívesen vállalták a terheket, csak hogy élvezhessék az alkotmány boldogító örömét. Kicsiségeknek látszó dolgokon nem volt kedve fennakadni senkinek.

De a nagy mester: az idő lassanként megtanította az embereket, hogy nem egészen jól van

ez így. Mert az adott jogok nem egészen állanak arányban a viselendő terhekkel. De csak e belátásnál maradtak s inkább türték a visszasságot, mintsem hogy zavart idézzenek elő a nagy horderejű ügyben.

De „nincsen olyan hosszú, aminek vége ne legyen“, mint a közpéldaszó tartja. A pusztá belátás teréről kezdtek lassanként kilépni, hogy ezt a visszasságot megszüntessék. Ennek lett az a következménye, hogy az állam segítségére sietett a vármegyéknek s a tett szolgálatokért anyagi támogatásban részesítette; amennyiben a vármegyei tisztviselők fizetésének rendezését bizonyos hányadban magára vette át és azt teljesíti is.

Ezzel tehát a közigazgatásnak egy része ha nem mindent is, de mindenesetre nagyon sokat nyert, — mert anyagi gondjain nagyban lett segítve.

De kérдем: a közigazgatás másik nagy faktórával — a törvényhatósági joggal felruházott városokkal mi történt ez ügyben idáig? Semmi, épen semmi. A jogokat élvezik; a terheket viselik, amint eddig élvezték és viselték. A teherviselés anyagi honorálásáról eddig még legkevésbé sem intézkedett az állam, a törvényhozás, pedig ezek is éppen úgy rá vannak utalva az anyagi támogatásra a nagy teherviselés mellett, mint a vármegyék. Tisztviselőiket nem képesek úgy díjazni, mint a rohamosan fejlődő viszonyok, a türehtelen drágaság megkövetelnék, ami miatt mindenfelé csak panasz, nagy panasz és megint csak panasz tölti be a levegőt.

Tehát nagyon eljött az ideje, hogy végre valahára ezekre is kellő gondot fordítson az állam, a törvényhozás. Ezt nemcsak a méltányosság, de a jog, a törvény, az igazság is feltétlenül megköveteli. Mert hiszen a közig. törvényhatóságu városok épen úgy szolgálják az államot, mint a vármegyék. Tehát az egyenlő kedvezményeket méltán megérdemlik. Mert „quod uni justum, esiam alter aequum!“ És mig ezt meg nem nyetik, jogosan mondhatják oda az államnak szemébe: nagyon igazságtalan vagy velünk szemben, hogy mostoháidul kezelsz bennünket! Ideje volna, hogy ránk is tekints és a neked és az alkotmánynak tett hűséges szolgálatainkért minket is fogadj be védő szárnyaid alá és add meg azt, amit feltétlenül megérdemlünk. Ne engedd meg, hogy továbbra is a „mostoha szüle“-ség vádjával illetéssünk. Mert hiszen nemcsak egyéni életünk

fentartásáért: de a te boldogságodért, a te felvirágzásodért is lelkesülten buzgólkodunk és teszünk meg minden lehetőt. Viszontszolgáltatásul ha nem adhatnál is többet a jelen körülmények között, rendezd legalább tisztviselőink fizetését úgy, mint a vármegyeieket, sőt úgy, miként az államiakét rendezted; mert ehhez nem kevésbé van érdemleges jogunk, mint amazoknak.

Merjük különben remélni, sőt talán hinni is, hogyha ma nem, de legalább holnap el fog következni az az idő, amikor hálás köszönetünket róhatjuk le a kedvező intézkedésért.

Ezt a reményt, ezt a hitet a polgármesterek által megindított nagyszabású mozgalomtól várjuk.

Adja Isten, hogy édes reményünkben, felkellett hitünkben ne csalódjunk!...

A gazdasági bizottság ülése.

A gazdasági bizottság f. hó 4-én ülést tartott Király Gyula gazdasági tanácsos elnöklésével. A bizottság a következőket végezte:

Először a tüzelőfa ügye került beható tárgyalás alá. Török erdőmester ismertette a város és Horváth fakereskedő között fennálló szerződést és javaslatba hozta, hogy a szerződés megváltoztatásával emeljék fel a faárakat s Horváthnak is a felemelt árakon adják viszontelárusításra a városi hasáb tüzelőfát.

Majd kifejtette az erdőmester, hogy Debreczen közönségének évente 90–100 ezer öl tűzifára van szüksége, a város pedig mindössze 50 ezer öl fát képes évente előállítani. Ez az oka annak, hogy a fát nem adhatja a város olcsóbban, mint a fakereskedők, mert akkor azok, a legtöbb esetben kiváltságos emberek, akik egyébként is jobb módban vannak, a városi olcsó fából kaphatnának, a szegényebb sorsúak pedig ki volnának szolgáltatva a fakereskedők nyerési vágyának.

A bizottság magáévá tette az erdőmester véleményét és a hasábos tűzifa árát ölenként 32 koronára javasolta felemelni.

Majd a város fájával való üzérkedés megakadályozására tett indítványt Király Gyula tanácsnok. Tudvalevő ugyanis, hogy a fakereskedők megveszik a város fáját és 2 ölből néha 3 ölet is kirakva, óriási haszonnal adják el az így megfogyasztott öl fát a rájuk szoruló közönségnek. Nem tud ugyan e visszaélések ellen hathatós orvosságot, de megkeresni óhajtja a közgyűlést, hogy utasítsa a tanácsot arra, hogy bármily módon torolja meg, esetleg kihágásnak minősítse az ilyen üzérkedést.

A bizottság magáévá tette ezen indítványt, ellenben mellőzte az erdőmester azon proпозициóját, hogy a tanácsnak szabad kezét adjanak a faárak önkéntes emelésére vagy leszállítására.

Ezután a Halápon levő Egybokorhegy nevű, mintegy 40 holdnyi kaszálóterület ügyét vették tárgyalás alá, még pedig Tuloki Ferenc és társainak írásbeli beadványa kapcsán. Az Egybokorhegy ugyanis mintegy 40 hold, a megművelésre eljeseen alkalmatlan, rossz termőföldből áll.

Tuloki Ferenc és társai arra kérik a várost, hogy e területet adják el nekik örök áron, hogy ők e helyen szőlőtelepítvényeket létesítsenek.

A bizottság helyénvalónak tartja az Egybokorhegy értékesítését, annál is inkább, mert e földterület éppen rossz minősége folytán a halápi földek bérletéhez mintegy ráadásul lett adva s így nem is jövedelmezett.

A területet azonban nem hajlandók szerződésileg eladni, hanem azt a javaslatot terjesztik a közgyűlés elé, hogy az Egybokorhegyet nyilvános árverésen 2 holdas parcellákban, parcellánként 1200 korona kikiáltási árban a legtöbbet ígérőnek adják el.

A következő tárgy a debreczeni urkocsis-egylet azon kérelmének megvitatása volt, melyben az urkocsisok az eddigi évről-évre megadott 500 korona segély helyett állandóan évi 1000 korona segélyt kérnek a várostól.

Jóllehet a bizottság egy része azon véleményen volt, hogy az urkocsis-egylet is tesz annyit a lótenyésztés, Debreczen idegenforgalma és a sportügy érdekében, mint a lovaregylet, mégis a kérelem megtagadását hozták javaslatba azzal, hogy az urkocsis-egylet évről-évre csak 500 korona segélyben részesüljön.

Majd a hortobágyi legelőbérhátralék ügyét intézték el. 1876–1905. évig még mintegy 6000 korona legelőbérrel vannak hátralékban egyesek s mivel a bizottság meggyőződött arról, hogy ezek a hátralékok teljesen behajthatatlanok, javaslatba hozza a legelőbér-hátralékok teljes törlesztését. Csupán az 1906. évről való hátralékokat javasolja behajtatni.

A következő pont a városi erdész-személyzet két kérvényének letárgyalása volt. A kérvényekben az erdészek arra kérik a közgyűlést, hogy határozzák meg precíze az elhasználható tűzifa mennyiségét és az erdészeti személyzet állattartási jogát.

E kérvények folytán a bizottság a következő javaslatokat terjeszti a közgyűlés elé:

Bizassék meg az erdőmester azzal, hogy a tisztek és örök részére a szükséges tüzelőfa mennyiségét és minőségét meghatározza s hogy a szállítást az erdészek önköltségükön végezzék. Javasolja továbbá a bizottság, hogy az erdész-személyzet minden egyes tagja két-két lovat, az erdőmester hat tehenet és borjut, 4 sertést, 4 kocát és malacot; az erdész-tisztek 4 tehenet, 4 kocát, az erdőörök pedig két kocát és két tehenet tarthassanak s hogy a nyiradékokon szabadon kaszálhassanak.

Egyben javasolja a bizottság, hogy az erdőörök a magángazdálkodástól, folytassák azt akár a saját, akár mások neve alatt, tiltassanak el.

Végül javasolják még, hogy a vákáncs-kaszálókat ezután nyilvánosan a városházán bocsássák árverés alá s hogy a legelőadó-kivetés joga ezután a gazdasági bizottságot illesse meg.

Több apróbb folyó ügy elintézése után az ülés fél egy órakor véget ért.

A jog- és pénzügyi-bizottság ülése.

A jog- és pénzügyi bizottság a héten ülést tartott *Király* Gyula tanácsnok elnökletével. A bizottság a következő javaslatokat terjeszti a közgyűlés elé.

1. *A szegényügyi-bizottság* véleménye alapján a szegényházi szegények ellátási díját 80 fillérről 1 koronára javasolja emelni, tekintettel a drágaságra.

2. *Somogy- és Szatmár vármegye* bizalmat szavaztak a kormánynak és ezen határozatokat pártolás végett városunknak is megküldték. A bizottság azt javasolja, hogy az átiratot vegye a közgyűlés tudomásul.

3. *Nagyvárad* a szesztermelés megszorítását kéri. A bizottság *Magoss György dr. tiszti főügyész* véleménye után a kérdés felett napirendre térést javasol,

4. *A tüzoltók drágasági pótlékot* kértek. A bizottság fizetésük 10%-át javasolja drágasági pótlék címen megadni. A tüzoltók nyugdíj jogosultság iránt beadott kérvényét a bizottság csak akkor tárgyalja, ha azt a testület a parancsnok-ság útján terjeszti be.

5. *A gyáripárosok országos szövetsége* arra kéri a várost, hogy állapítaná meg azon kedvezményeket, melyeket új gyári és ipari vállalatoknak ad a jövőben. *Magoss György dr. tiszti főügyész* javaslatára a bizottság kimondja, hogy minden gyári és ipari vállalatnak ad kedvezményt, ezt azonban csak esetről-esetre állapítja meg.

6. *Az Általános Takarékpénztár* új zálogház felállítására kér engedélyt. Csakis arany-ezüst, drágakövekre és értékpapírokra adna kölcsönt, még pedig az értékpapírokra 8, az ékszerekre 15 százalékat venne kamat fejében. A bizottság az engedély megadását javasolja.

7. *Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság* ajánlatot tett a városnak, hogy biztosítsa értekeit betörés ellen. A bizottság az ajánlat mellőzését javasolja, mert a pénztárak eléggé jól vannak őrizve.

8. *Török Gábor* erdőmester azt kéri, hogy mivel a savós-guti erdészi állás beszüntetése óta ő vezeti ezen erdőrészt kezelését, ezen munkálataért jutalmazza őt a közgyűlés. A bizottság az erdőmesternek évenként 400 koronát javasol kiutalni.

Ezzel az ülés véget ér.

1907. évi III. törvénycikk

a hazai ipar fejlesztéséről.

(Szentelést nyert 1907. évi január hó 9-én. Kihirdettetett az Országos Törvénytárban 1907. január hó 12-én.)

(Folytatás.)

65. §.

Az engedélyezett államsegély kiutalásáért az illető vállalat az esedékesség idején mindenkor külön tartozik folyamodni.

A kiutalást helyszíni vizsgálat előzi meg annak megállapítása végett, hogy a vállalat a kikötött feltételeknek eleget tett-e.

66. §.

A kikötött feltételek bármelyikének nem teljesítése esetén a kereskedelemügyi m. kir. miniszter az engedélyezett államsegélyt részben vagy egészben megvonhatja. Annak megállapítására, hogy a vállalat teljesítette-e a kikötött feltételeket, a kereskedelemügyi m. kir. miniszter egyoldalulag határoz.

67. §.

A törvény 9. §-a szerint az iparfejlesztés céljaira rendelkezésre bocsátott fedezet terhére a házi és kisipar is megfelelően támogatandó.

A házi ipari vállalatok támogatása körül követendő eljárásra a jelen utasítás 62., 63., 64., 65. és 66. §-ai mérvadók.

A kisipari vállalatok államsegélyért (gépségélyért) a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez tartoznak folyamodni.

A folyamodvány mindenkor a vállalat székhelyére illetékes kerületi kereskedelmi és iparkamarához nyújtandó be, amely azt véleményes jelentés kíséretében terjeszti fel a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez.

A kamara jelentésében megállapítandó, hogy mely iparcikkeket készít a folyamodó, körülbelül mily értéket képvisel évi termelése, használ-e gépeket és ha igen, milyeneket, hány segédet és inast foglalkoztat, személyileg és vagyoniilag megbízható-e és a segélyezés folytán előálló többlettermelés értékesítésére képes-e.

A jelentésben felemlítendő, hogy folyamodó lakóhelyén hány szakmabeli iparos van, hány segédet és inast foglalkoztatnak ezek egyenkint, ezek közül részesült-e már valamelyik segélyben és ha igen, mikor és végül az is, hogy folyamodó támogatása nem sérti-e a helyi és környéken lakó szakmabeli iparosoknak jogos érdekeit.

68. §.

Horvát-Szlavonországi ipartelepek segélyben való részesítésére vonatkozó kérvények a horvát-szlavon-dalmát bán útján is előterjeszthetők a kereskedelmi m. kir. miniszterhez.

VII. FEJEZET.

A kisajátítási jog engedélyezéséről.

69. §.

A törvény 8. §-ában említett kisajátítást igénylő létesítmények terveinek elkészítéséhez szükséges előmunkálati engedélyt — az illető vállalat kérelmére — a kereskedelemügyi m. kir. miniszter, Horvát-Szlavonországra nézve pedig a horvát-szlavon-dalmát bán adja meg. Az erre vonatkozólag előterjesztendő folyamodványhoz helyrajzi vázlat, továbbá helyhatósági bizonyítvány melléklendő, amely azon területek megmivelési módjára, céljaira, rendeltetésére nézve, amelyekre az előmunkálati engedély kéretik, kimerítő tájékozást tartalmaz.

A kisajátítási jog engedélyezéseért az engedélyezést kérő vállalat általában a kereskedelem-

ügyi m. kir. miniszterhez tartozik folyamodni, aki a kisajátítási jog megadása vagy megtagadása fölött határoz.

Ha az 1885. XXIII. t.-c. alapján hatóságilag engedélyezett vízművek létesítéséhez szükséges területek igénybevételéről van szó, a kisajátítási jogot a kereskedelemügyi m. kir. miniszter a m. kir. földmivelésügyi miniszter hozzájárulásával engedélyezi.

Ha horvát-szlavonországi ingatlan forog szóban, a döntés a horvát-szlavon-dalmát bánt illeti, akihez ez esetben a folyamodvány intézendő.

Az erre vonatkozó folyamodványhoz szintén csatolandó az előbbi pontban említett követelményeknek megfelelő hatósági bizonyítvány.

Ha az ügy gyorsabb lebonyolítása végett a kisajátítási jog engedélyezésével egyidejűleg a kisajátítási eljárás megindításának elrendelése is kérelmeztetik, a folyamodványhoz az 1881. XLI. t.-cikk 31. §-ában meghatározott követelményeknek megfelelő tervrajz és összeírás is melléklendő két példányban.

70. §.

Oly állami, törvényhatósági vagy községi (városi) vagyont képező ingatlanok, melyek megmivelés alatt nem állanak ugyan, de az 1895. XXXIX. t.-cikk 12. §-a, illetve az ezen t.-cikk 14. §-ához tartozó 19. melléklet alapján mint katonai gyakorlóterek használatnak és a szállás mellékszükségleteit képezik, parlagon heverő ingatlanok közé nem sorolhatók.

VIII. FEJEZET.

A törvényhatóságok és községek által nyújtható kedvezményekről és segélyről.

71. §.

1. A törvény 12. §-a értelmében a törvény alá eső gyárak és ipartelepek, valamint munkaházak létesítését vagy kibővítését a törvényhatóságok és községek is elősegíthetik pénzbeli és egyéb támogatás nyújtása által.

A jelen törvény alá eső gyárakat és ipartelepeket továbbá a törvényhatóságok és községek felmenthetik az 1890. évi I. t.-cikk 1. §-ának 3. pontjában, illetőleg 29. és 36. §-aiban foglalt azon kötelezettség alól, hogy a vasuti és hajóállomásokat a legközelebbi közúttal vagy községgel összekötő utak, valamint a községi közlekedő utak építési, kezelési és fentartási költségeihez hozzájárulni tartoznak, valamint felmenthetik az 1890. évi I. t.-cikk 81. §-a értelmében engedélyezett vármok alól is.

Amennyiben az említett utak építési, kezelési és fentartási költségeihez való hozzájárulás kötelezettsége alól való mentesség kedvezményét valamely község vagy községek, illetve törvényhatóság az említett iparvállalatok valamelyikének megadná, a vállalatot esetleg addig e részben terhelő kötelezettség teljesítése magára a kedvezményt megadó községre vagy községekre, illetőleg törvényhatóságra hárul.

2. Az újonnan létesítendő vagy lényegesen kibővülő gyárak és ipartelepek, habár nem esnek is ezen törvény rendelkezései alá, amennyiben felállításukat vagy kibővítésüket közgazdasági érdekek teszik kívánatossá, a törvényhatóságok, illetőleg községek (városok) által felmenthetők a törvényhatósági és községi adó, illetőleg a község (város) által szedett vámdíjak és egyéb helyi szolgáltatmányok alól.

A törvényhatóságok és községek kedvezmény vagy segély megadására vonatkozó határozatainak mindenkor kikötéseket kell tartalmazniok az általuk kedvezményekben részesített vállalat által telek, épület és berendezésekbe befektetendő tőke nagyságára és az alkalmazandó munkások számára vonatkozólag.

A törvényhatóságok és községek (városok) részére a törvény 12. §-ában a segélyezésre és támogatásra adott ez a felhatalmazás azonban fogyasztási adókra nem terjed ki, minélfogva a törvényhatósági és községi fogyasztási adók és fogyasztási adó természetű egyéb szolgáltatások fizetése alól semminemű gyárak és ipartelepek fel nem menthetők.

A községi (r. t. városi) képviselőtestület által a kedvezmények megadására vonatkozólag hozott határozatot a felebbezési határidő letelte után a vármegyei törvényhatósághoz kell felterjeszteni.

A vármegyei törvényhatósági bizottság határozata, amennyiben a képviselőtestületnek felebbezéssel meg nem támadott határozatát változatlanul jóváhagyta, azonnal, — más esetekben pedig a felebbezési határidő lejártakor a belügyminiszterhez felterjesztendő.

A törvényhatóságok által a kedvezmények megadására vonatkozólag hozott elsőfoku határozatot a felebbezési határidő letelte után a belügyminiszterhez kell felterjeszteni.

A kedvezmények megadására vonatkozó képviselőtestületi, illetőleg törvényhatósági határozat csak a belügyminiszternek, a kereskedelemügyi és pénzügyi miniszterrel egyetértő megerősítése, illetőleg jóváhagyása után hajtható végre.

Horvát-Szlavonországokban az erre vonatkozó határozatok a horvát-szlavon-dalmát bánhoz terjesztendők fel. Ezen határozatokhoz a horvát-szlavon-dalmát bán jóváhagyása szükséges, aki ezek tekintetében a kereskedelemügyi m. kir. miniszterrel egyetértőleg jár el.

Törvényhatóságok, városok és községek felmentést megtagadó határozatai ellen felebbezésnek nincs helye.

IX. FEJEZET.

Álmeneti intézkedések.

72. §.

A törvény 17. §-a hatályon kívül helyezi az 1899. évi XLIX. t.-cikket, 4. §-a pedig az iránt foglal magában intézkedést, hogy a fentidézett t.-cikk alapján adott, vagy előzetesen biztosított kedvezmények érintetlenül maradnak.

Az új törvény ezen rendelkezései magok után vonják, hogy az új törvényre való átmenet idő-

szakának felmerülhető különféle viszonyok rendeztessenek, amire nézve az alábbi eljárási szabályokat állapítom meg.

Az előző törvény alapján engedélyezett azok a kedvezmények, amelyeknek hatálya áttérjed a jelen törvény érvényének időtartamára, az előző törvény rendelkezéseinek megfelelően bírálандók el.

Azok az ipartelepek, amelyek még az 1899. XLIX. t.-cikk hatályának ideje alatt helyeztetek üzembe, ha egyébként is az ezen törvényben biztosított kedvezményekre igényvel bírnak, tartoznak ez iránti folyamodványukat az 1907. év végéig az illetékes miniszternél benyújtani, mert ellenkező esetben a kedvezményekre való igényüket elvesztik. Az 1907. évi december 31-ike után beadott ilyenmü folyamodványok visszautasítottatnak.

Azon ipartelepek kérvényei, amelyek az 1907. évi január hó elseje előtt terjesztettek elő és a jelen törvény hatálybaléptekor még tárgyalás alatt állanak, az 1899. évi XLIX. törvénycikk határozmányai alapján bírálтатnak el.

Azon ipartelepekre, amelyek részére az állami kedvezmények az 1899. XLIX. t.-cikk hatálya alatt előzetesen biztosítottak, de amelyek üzembe helyezése már az 1907. január 1-je utáni időre esik, a jelen törvény és végrehajtási utasítás rendelkezései alkalmazandók.

Budapesten, 1907. évi július hó 6-án.

Kossuth s. k.

kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

MÁSODIK RÉSZ.

A közszállításokról.

I. FEJEZET.

A közszállítások köre.

1. §.

A törvény 13. §. első és harmadik bekezdése értelmében:

„Az állam, törvényhatóságok, községek, az ezek által fentartott vagy segélyezett intézetek és intézmények, valamint a közforgalomra berendezett hazai közlekedési vállalatok ipari szükségletei és munkálatai rendszerint a magyar szent korona országainak ipara révén fedezendők“.

„A kereskedelemügyi miniszter a saját főhatósága alatti hatóságoknak, hivataloknak, intézeteknek, intézményeknek és vállalatoknak, más miniszter pedig a hatósága alá tartozó hatóságoknak, hivataloknak, intézeteknek és intézményeknek a kereskedelemügyi miniszter hozzájárulásával egyes indokolt esetekben felmentést adhat“.

2. §.

Ipari szükségletek alatt értendők a mezőgazdasági és erdészeti nyers- és földtermények és az állatok kivételével az összes szükségleti cikkek szállítása, ideértve a bányatermékeket is. Hogy mezőgazdasági és erdészeti nyers terménynek mi

tekintendő, azt kétség esetén a földmivelésügyi miniszter a kereskedelemügyi miniszterrel egyetértve állapítja meg.

Az ipari munkálatok közé a különféle építkezések s a velük kapcsolatos szállítások és munkálatok, valamint iparosok által végzendő minden munkálat sorozandó.

Nem tartoznak az ipari munkálatok közé az idézett törvény szempontjából a mező- és erdőgazdasági munkálatok, valamint a vízszabályozási munkálatok közül a nem szorosan vett építkezések — például a földkiemelési, földmozgósítási, töltésépítési, kotvási, rőzse és kőhányási stb. munkálatok. E munkálatokhoz szükséges iparcikkek azonban az ipari szükségletek közé tartoznak s így az idézett törvény, illetve a jelen utasítás hatálya alá esnek.

3. §.

A magyar szent korona országainak ipara révén fedezik ipari szükségleteiket és ipari munkálataikat az idézett törvénytörvényszakasz értelmében: az országgyűlés két háza, az összes m. kir. állami hatóságok, hivatalok, intézetek, intézmények, állami alapok, alapítványok, az állam által kezelt közalapítványok (vallásalap, tanulmányi alap, egyetemi alap és mások), az állam mezőgazdasági, erdészeti, bányászati, ipari, kereskedelmi, közlekedési és egyéb vállalatai, az állam által segélyezett intézetek és intézmények, az összes magyarországi törvényhatóságok (vármegyék és törvényhatósági joggal felruházott városok), a rendezett tanácsú városok, a nagy- és kisközségek, a törvényhatósági, városi és községi hatóságok, hivatalok, intézetek, intézmények, alapok, alapítványok, a törvényhatóság, város, község, mezőgazdasági, erdészeti, bányászati, ipari, kereskedelmi, közlekedési és egyéb köointézmény jellegével bíró vállalatai (gyárak, közművek, pl. gázgyár, jégművek, villamos világítási telep, közvágóhid, vízvezeték stb.), a törvényhatóságok, városok, községek által segélyezett intézetek és intézmények, a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség felügyelete és ellenőrzése alatt álló összes hazai közlekedési vállalatok, ezenkívül szerződéseik, illetve a tengeri szabadhajózásról szóló 1907. VI. t.-cikk alapján az állam által segélyezett vagy támogatott és egyéb tengerhajózási vállalatok.

4. §.

Az állam, törvényhatóság és község által segélyezett intézetek és intézmények közé sorozandók egyebek közt a nevezettek részéről segélyt élvező tan- és nevelőintézetek, kórházak, menházak, gyermekmenhelyek, dolog-, árva-, szegényházak s hasonló jótékony intézetek is.

5. §.

A közforgalomra berendezett közlekedési vállalatok közül az ugynevezett közös vasuti és hajózási vállalatok csakis a magyar szent korona országai területén lévő vonalaik ipari szükségleteit és ipari munkálatait tartoznak a magyar szent korona országainak ipara révén fedezni.

6. §.

Mindazon esetekben, hol a jelen utasításban, „szállítások“-ról vagy „munkálatok“-ról van szó, azok alatt a 2. §-ban körülírt ipari szükségletek szállítása és az ugyanott körülírt ipari munkálatok értendők. Ahol „munkálatok“-ról van szó, azok alatt mindenkor a velük kapcsolatos szállítások is értendők.

II. FEJEZET.

A »hazai ipar« fogalma.

7. §.

„Hazai ipar révén“ fedezettnek tekintendő valamely ipari szállítás vagy munkálat akkor, ha az iparcikket vagy munkálatot a magyar szent korona országai területén működő gyár, ipartelep (műhely) vagy vállalat (alkalmi egyesülés) teljesen (L. 8. §. B. f. és C. a) pont) a magyar állam területén készítette, illetve teljesítette.

A hazai származás megítélésénél tehát nem a beszerzés (vásárlás), illetve teljesítés helye, hanem mindenkor azon gyár, ipartelep, ipari műhely, vállalat (alkalmi egyesülés) telephelye mérvadó, mely a kérdéses cikket — ha ez egyáltalán lehetséges — hazai termésű vagy gyártású anyagokból hazai és pedig első sorban magyar honos műszaki és munkaerők alkalmazása mellett előállította, vagy a munkálatot hazai és pedig első sorban magyar honos műszaki és munkaerők alkalmazása mellett — lehetőleg hazai termésű vagy gyártású anyagok felhasználásával teljesítette (L. 8. §. 10—14. §§.)

(Folyt. köv.)

Hirek.

— **A Semsey családról.** Most hogy a király Semsey Lászlót grófi rangra emelte, nem érdektelen ezen ősrégi család multjáról néhány szót szólani.

A Semsey család ősi hazája Misnia volt, de Magyarországon már a királyság első századaiban előfordul. Első ismert őse Frank volt, aki a XIII. század vége felé, 1280 körül élt. Franknak fia, Tamás, 1318-tól 1322-ig Szepesvár várnagya és Szepesmegye alispánja volt, tőle megszakítás nélkül vezethető le a család nemzedékrendje. A család nevét az Abaujmegyében fekvő Semse helységtől vette, amely korán juthatott birtokába és amely ma is az új gróf kezén van.

A családmár a XIV—XV. századokban előkelő szerepet játszott. Annyira hatalmas és tekintélyes volt, hogy Zsigmond király 1397-ben Semsey János (de Semse) részére a jus gladii-t adományozta. Ugyancsak Zsigmond királytól nyerte a család 1401-ben címeres levelét is, az imént említett János személyében. A család ősrégi eredetét a címeres levél külön is kiemeli.

Bizonyítja a család előkelőségét a főrangú családokba történt gyakori beházasodása is. Az Almásy, Csáky, Szirmay, Sztáray grófok, Dóry, Fiáth, Ghilányi, Révay bárók, mind rokonságban vannak vele; A most grófi rangra emelt Semsey Lászlónak neje Dessewffy Rolla grófnő.

— **Ellenőrzési szemlék az 1907. évben nem tartanak.** A m. kir. honvédelmi Miniszter Ur ő

Nagyméltóságának folyó évi augusztus hó 1-én kelt 7869. eln. számú körrendelete alapján értesítettnek az összes tartalékos katonák és népfőlkelők, hogy a nem tényleges állományu legénység ellenőrzési szemléi, valamint a népfőlkelés időszaki jelentkezései a folyó évben nem tartatnak meg. A tiszti jelentkezések azonban az eddigi módon a folyó évben is teljesítendők. Debreczen, 1907. évi augusztus hó 22. A városi Tanács katonai és illetőségi ügyosztálya.

— **A gazdasági akadémia köréből.** A földművelésügyi miniszter Kerpely Kálmánt, a debreczeni gazdasági akadémia tanárát megbizta a magyar-óvári gazdasági akadémia vezetésével.

— **Kecskemét a drágaság ellen.** Kecskemét város egymásután állítja fel a jobbnál jobb intézményeket és igyekszik megvédeni a szegényebb lakosságot a mindinkább emelkedő drágasággal szemben. A tanács ugyanis javasolja a közgyűlésnek a hatósági fa- és szénraktár, valamint a hatósági mészárszék felállítását. A közgyűlés a hangulatból ítélve, mindhárom javaslatot magáévá fogja tenni és így Kecskemét lakossága nem lesz kitéve a télen a fa- és szénuzsorának.

— **A debreczeni ref. főiskola tanévmegnyitó ünnepélye** 1907 szeptember 9-én lesz. Az ünnepély sorrendje a következő: Istentisztelet a nagytemplomban; kezdődik d. e. 9 órakor. Ima, Vébertől. Főiskolai énekar. Fennálló ének. 37. dicséret 1. vers. Gyülekezeti ének. 37. dicséret 2., 3. vers. Imádság. Mondja: Csiky Lajos főiskolai lelkész. 3. dicséret 2. vers a LXV. zsoltár dallamára. Férfikarra átirta: id. Sz. Nagy Károly. Gyülekezeti ének: 179. dicséret 10. vers. — Tanévmegnyitó ünnepély a főiskola dísztermében az istentisztelet után. Fohász: Oláh Károlytól. Főiskolai énekar. Egyházkerületi elnökség, hatóságok és a tanárkarok üdvözlése. Rektori székfoglaló értekezés. Tartja Eröss Lajos ez évi akadémiai igazgató. Hazánk: Töröktől. Főiskolai énekar.

— **Arany János szobrának leleplezése.** Nagyszalon-tán folyó hó 15-én leplezik le Arany Jánosnak szobrát nagy ünnepségek között. Az ünnepély délelőtt 10 órakor kezdődik az Arany-émlékmúzeum előtt levő téren. Sorrendje a következő: Szózat, a városi dalárda vezetése mellett énekli a közönség. Megnyitó beszéd, tartja Széll Kálmán, az egyesület elnöke. Ünnepi beszéd, tartja Szalay Imre, az egyesület védnöke. Dalok Arany Jánostól, előadja a városi dalárda. A testületek, egyesületek képviselőinek üdvözlő beszédei. A szobor megkoszorúzása. Himnusz, a városi dalárda vezetése mellett énekli a közönség. Délután egy órakor társas ebéd lesz a vasuti vendéglő helyiségeiben. A nagyszalon-tai Arany-émlékegyesület mindent elkövet, hogy a szoborleleplezési ünnepély minél fényesebben sikerüljön.

— **A mértékhitelítő eljárás revíziója.** A mértékhitelítésről szóló törvény és a törvényen alapuló miniszteri rendeletek igen hiányos intézkedéseket tartalmaznak arról, hogy a hitelítő eljárás alá bocsátandó mérőeszközök milyen szerkezetűek legyenek. A kereskedelemügyi miniszter most, mielőtt még a mértékhitelítő eljárásról ebben az évben alkotott új törvény életbe lépne, meg akarja állapítani, hogy milyen fajta és szerkezetű mérőeszközök voltak eddig hitelítő kényszerre utalva. Éppen azért most utasította az ország összes kereskedelmi és iparkamaráit, hogy szólítsák föl mindazokat az iparosokat

és kereskedőket, akik hossz- és súly-mértékek, gázórák, kőolajmérők, erométerek stb. forgalomba hozatalával foglalkoznak, hogy ezeket a hitelesítő kényszer alá eső mértékeket a budapesti állami központi mérték-hitelesítő bizottságnál legkésőbb október 26-ig mutassák be. Azokkal szemben, akik a rendeletnek a kitűzött határideig eleget nem tesznek, külön intézkedésekkel lépnek föl és ebben az esetben a vizsgálat költségei a mulasztókat fogják terhelni.

— **Ahol boldogság Justiciát szolgálni.** Braziliában azok a legboldogabbak, akik Justiciát és a közigazgatást szolgálják. A braziliai képviselőházban közölték, hogy Acre kerületben az összes békebírák és rendőrbírók otthagyták hivatalukat, anélkül, hogy szabadságot kértek vagy kaptak volna. Az egyik államügyész kéjutazást tett, a másik végdílt nyitott — mellékkeresetből. A rendőrség körében is díszes állapotok vannak. Egy közrendőrt, amiért három hétig jól viselte magát, rendőrhadnagygyá léptették elő.

— **Birói tévedés a 18. században.** A multkori szegedi esetből kifolyólag talán nem lesz érdektelen az alább történet. A toulouse-i bíróság 1762-ben a vallási rajongók vádjára kerékbotlásra ítelt egy odaváló kereskedőt. Az ítélet végrehajtása után Voltaire bebizonyította, hogy a szerencsétlent teljesen ártatlanul végezték ki. Az ítéletet megsemmisítették, a kereskedő hátrahagyott családját gazdagon kárpótolták, az elítéltet azonban ez már nem támaszthatta föl. Midőn Voltaire a párisi parlament elnökével találkozott, szóba hozta előtte a birói tévedést, mely akkoriban egész Európát fölizgatta. »Hogyan hozhatott a toulouse-i bíróság ilyen ostoba ítéletet?« kérdezte az elnöktől, aki mentegette a bírakat s többek között azt felelte: »A lónak négy lába van, mégis megbotlik.« «Jó, jó, vágott vissza Voltaire, de hogy egyszerre egy egész istálló megbotlik, az mégis csak sok!«

A nagyerdei fürdő. Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegvíz kurára messze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvízgyógyimódot épp úgy használhatnák a Nagyerdőn, hol a vízgyógyimód minden modern eszköze, a fürdőbérlet elismert szaktudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbérlet Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern hygienia minden eszközével és oly olesó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknél eredménnyel alkalmazhatjuk. — A nagyerdei hidegvízgyógyintézet modern és célszerű berendezése, fekvése és kitűnő puha vize fölötté alkalmas tényezők a vízkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékeltek. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdei hidegvízgyógyintézetben.

12,846. sz.
1907.

Hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa közhírré teszi, hogy a város házipénztárának és az általa kezelt alapok s alapítványoknak 1908. évre egybeállított költségelőirányzata a város számvevői hivatalában 1907. évi szeptember hó 1. napjával kezdődő 15 napi közszemlére kitételet.

Miről a város adózó lakossága oly figyelmeztetés mellett értesítettik, hogy ezen előirányzati munkálat a városi számvevői hivatalában a hivata-

los órák alatt megtekinthető, és az ellene irányuló esetleges észrevételek akár írásban, akár előszóval a közgyűlést megelőző öt nappal Debreczen város Tanácsához beadhatók.

Debreczen, 1907. augusztus hó 26-án.

A városi tanács.

13,183—1907. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa a debreczeni 9216. sz. tjkvben A + 21. 177., 181. sorsz. alatt foglalt 6290 hrsz., 2 hold 700 □-öl 6286 hrsz., 2 hold 1300 □-öl és 6289 hrsz. 3 hold 1050 □-öl területű Árok-utcai iskola és óvoda telke utáni ondódi földeknek az 1907. évi okt. hó 1-től 1908. okt. hó 1-ig terjedő egy évre leendő haszonbérbe adása biztosítása céljából nyilvános árverést rendel el.

Az árverés f. évi szeptember hó 12-én d. e. 9 órakor fog megtartatni a városház közgyűlési termében.

Az árverelési feltételek a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1907. évi szept. hó 2-án.

A városi tanács.

Olesó kölesön!

A mai nagy pénzdrágaságban, mikor a takarékpénztárak, bankok és szövetkezetek kölesönt vagy egyáltalában nem, vagy csak igen nagy kamatra tudnak adni:

~ a legolcsóbb kölcsönt ~

Debreczen sz. kir. város Árvaszékénél lehet kapni a Gyámpénztárból.

A gyámpénztárnak egy millió korona kölcsönadható pénze van. Kölcsönt az Árvaszék ad házakra és földbirtokra a becsérték egy harmad részéig 6% kamatra, amely kamaton tul semmiféle kezelési vagy más jutalékot nem kell fizetni.

Felvilágosítást díjtalanul ad **dr. Dóczy Emil** árvaszéki ügyész. Piac-utca 7. sz. a. irodájában.

12,756/1907.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa a debreczeni 29,216 sztjkvben. A + 198, 199, 200 sorszám s 5652 b—1/a—1/a, 5652/a—2 s 5652/a—1 hrsz. alatt foglalt 575 négyszögöl területű Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező ingatlan (Homokkert) eladása céljából a bizottsági közgyűlésnek 301/15,738—1905. sz. a. hozott a belügyminiszter ur által 4474—II/b 1906 sz. alatt jóváhagyott határozata alapján nyilvános árverést rendelt el.

Az árverés f. é. szeptember 24-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni a városház nagy tanácstermében.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a városi számvevői hivatalban megtekinthetők.

Debreczen, 1907. szeptember hó 5-ikén.

A városi tanács.

12,484/1907.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa a város tulajdonát képező s a sintértelep hátamögötti homokhordásos földnek az 1907. évi október hó 1-től 1913. évi október hó 1-ig terjedő hat évre bérbeadására nyilvános árverést rendel el.

Az árverés f. é. szeptember hó 24-én d. e. 10 órakor fog megtartatni a városház nagy tanácstermében.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a város számvevői hivatalában megtekinthetők.
Debreczen, 1907 szeptember hó 5-én.

Városi tanács.

13,181.
1907. sz.**Árverési hirdetmény.**

Debreczen sz. kir. város tanácsa a város tulajdonát tevő „Postakert” melletti 18 h. 1038 □-öl területű földnek haszonbérbe adása biztosítása céljából nyilvános árverést rendel el.

Az árverés folyó évi szeptember hó 12-én délelőtt 9 órakor fog megtartatni, a városháza nagytanácstermében.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a városi számvevőségénél megtekinthetők.

Debreczen, 1907 szeptember 2.

A városi tanács.

12,942/1907.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa a Debreczen puszta elepi 22. sz. tjkvben A + 16 sz. s 194/a hrsz. alatt foglalt. Pipa-gödrök elnevezésű 13 hold 1215 négyszögöl területű s Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező ingatlanok eladása céljából a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek 279/15,894—1906. sz. alatt hozott s a m. kir. belügyminiszter ur által 3518—III/b—1907. sz. alatt jóváhagyott határozata alapján nyilvános árverést rendel el.

Az árverés f. é. szept. 24-én d. e. 10 órakor fog megtartatni a városház nagy tanácstermében.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a város számvevői hivatalában megtekinthetők.

Debreczen, 1907 szeptember hó 5-én.

Városi tanács.

327.
1907. sz.**Árverési hirdetmény.**

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező Nagycsere erdőségben levő több mint 19,000 darab magfának nyilvános árverésen eladása a városi Tanács által elrendeltetvén, ezen árverés megtartására 1907. év október hó 4-dik napjának d. e. 10 órája a Városház nagytanácstermében tüzetik ki s arra venni szándékozók azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a városi számvevőségénél hétköznapokon 9 órától 12 óráig megtekinthetők.

Debreczen, 1907. augusztus hó 22-én.

A városi tanács.

DEBRECZEN SZ. KIR. VÁROS POLGÁRMESTERÉTŐL.

2787.
1907. oln.**Hirdetmény.**

Az 1886 : XXI. t.-cz. 25. §-a alapján közhirrre teszem, hogy Debreczen sz. kir. város legtöbb adót fizetőinek kimutatását, melyből az 1908. évre érvényes névjegyzék fog össze állittatni, a városi adóügyosztály elkészítette és az a netalán szükséges felszólamlások megtehetése végett a polgármesteri hivatalban a folyó évi szeptember hó 4-ik napjától kezdődőleg 8 napi közszemlére kitétetett.

Debreczen, 1907 szeptember 2.

Kovács József s. k.
polgármester.12,492.
1907. sz.**Árverési hirdetmény.**

Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező s a tócskerti 61 hold 3 négyszögöl területű szántásvetésre vagy legeltetésre szabadon használható Bikatilalmas és a mellette fekvő 32 hold 564 négyszögöl területű fűzfa csőzház környéken levő földek 1907. évi nov. hó 1-től 1913 nov. hó 1-ig terjedő 6 évre a városi Tanács 12,414—12,492/1907. sz. végzése folytán 1907. évi szept. hó 12-ik napján d. e. 10 órakor a városháza közgyűlési termében nyilvános árverésen haszonbérbe fognak adatni.

Ezen árverésre az árverelni szándékozók azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a város számvevői hivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1907 augusztus hó 22-én.

Városi Tanács.

10822—1907. sz.

Árverési hirdetmény.

Debreczen sz. kir. város tanácsa közhirrre teszi, hogy a város tulajdonát képező s a debreczeni 9216. sz. tjkvben A + 155 hrsz. alatt felvett 5685/I — 20/b. — 1/1 hrsz. ingatlanok:

	hrszámmal jelölt része	292	négyszög-öl.
1. az 5685/I—20/b—3/b—1/1—a	"	"	"
2. „ 5685/I—20/b—3/b—1/1—b	"	"	"
3. „ 5685/I—20/b—3/b—1/1—c	"	"	"
4. „ 5685/I—20/b—3/b—1/1—d	"	"	"
5. „ 5685/I—20/b—3/b—1/1—e	"	"	"

területtel; — továbbá az ugyanazon tjkvben A + 156. hrsz. 5685/I—20 b—3/b—1/2 hrsz. ingatlanok 5685/I—20/b—1/2—a helyrajzi számmal jelölt része 280 négyszögöl területtel a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek 280/15,962—1906. bkgy. sz. alatt hozott s a m. kir. belügyminiszter által 1917/1907 III. fő sz. alatt jóváhagyott határozata folytán a folyó 1907 szeptember 12-ik napján a városháza közgyűlési termében tartandó nyilvános árverésen eladatik; mely árverésre az árverelni szándékozók azzal a megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a számvevői hivatalban megtekinthetők.

Debreczen, 1907 július hó 25-én.

A városi tanács.